

Dannelsesworkshop

Psykologi, 1. semester, 2017

Aalborg Universitet

Dannelsesworkshop

- ▶ Formålet med dannelsesworkshop: at skabe diskussioner omkring
 - ▶ De glemte spørgsmål
 - ▶ De store spørgsmål
 - ▶ Hvad er målet med et universitetsstudie i psykologi?
 - ▶ Hvilke idealer for det at praktisere som psykolog vil du stræbe efter?

Program

- ▶ Introduktion: Hvad betyder dannelse?
- ▶ Gruppearbejde omkring case 1 (Anna).
- ▶ Pause.
- ▶ Gruppearbejde case 2 (Sanne).
- ▶ Plenumopsamling på casediskussioner + Afsluttende bemærkninger.

Hvad betyder dannelse?

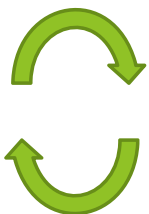
- ▶ **Dannelse**
 - ▶ Klassisk dannelse, almen dannelse osv.
 - ▶ *Historisk begreb, mange betydninger.*
 - ▶ Dannelsesbegrebet som et modbegreb (Gustravsson, 1998; Biesta, 2002)
- ▶ **Dannelse vs. formel uddannelse**
 - ▶ Formel uddannelse: uddannelsesaktiviteter hvis udbyttet beskrives i studieordningen (målbeskrivelser).
 - ▶ Dannelse: (ofte) implicitte, oversete, udviklingsprocesser og idealer.
- ▶ **Uddannelse og dannelse: to nødvendige perspektiver på et studieforløb.**

Dannelse som proces og ideal

- ▶ Dannelse rummer if. Gadamer (2007: 16) to sider: processer og idealer.
- ▶ *Dannelsesprocesser:*
 - ▶ ... en vedvarende udviklingsproces, ... en opbygning, hvor ”...det, hvormed og hvorigennem man bliver dannet, helt gøres til ens eget” (ibid.).
 - ▶ ‘Dannelse kan egentlig ikke være et mål’ (ibid.).
 - ▶ Feilberg: en åben, vedvarende og ikke-formålsbestemt udviklingsproces og et ‘spil’, hvor vi ikke helt ved, hvor vi føres hen, såfremt vi kaster os ud i det eller fanges ind af det (2014:102).
- ▶ *Dannelsesidealer:*
 - ▶ Forbilleder eller idealer: Forhold som man kan stræbe efter hele livet uden helt at kunne opnå det.

Dannelsesprocessens bevægelser.

- ▶ Hegel: *"At erkende sit eget i det fremmede, at føle sig hjemme i det, er åndens grundbevægelse; dens væren består i, at man vender tilbage til sig selv fra det andet"* (Hegel if. Gadamer, 2007: 19)
- ▶ Dannelsesprocesser kan forstås som *to sammenhængende bevægelser*:
 - ▶ 1) *Et selvfortabende engagement i noget fremmet, hvormed man fortaber sig i en sag, en tradition, en mester, en problemstilling osv. Man taber sig selv, går 'i et med' det nye.*
 - ▶ 2) *En tagen sig selv tilbage, og udvikle en selvstændig stillingtagen eller 'ens egen stemme'.* (Feilberg, 2014: 102-104)
- ▶ Dannelsesprocesser kan være:
 - ▶ et flow af engagement og fascination.
 - ▶ omvæltende processer, der kan gribe ind i ens livsverden: man kan sidde fast i noget; i ubeviste temaer, i en forforståelse (*eksistens i spil*, Feilberg, 2014, 2015).

Universitære dannelsesidealer (eksempler)

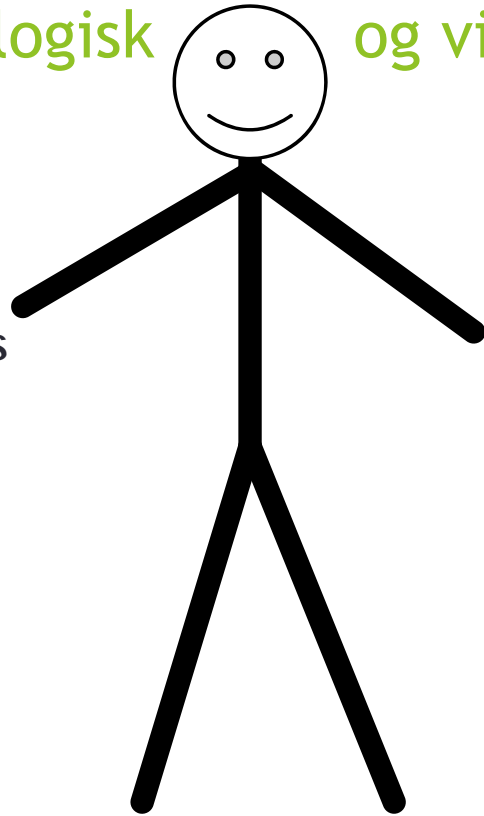
- ▶ AAU's PBL: ”et grundlæggende dannelsesprincip, der giver mulighed for fordybelse, selvstændighed og faglig udvikling” (AAU Strategi, 2016: 15).
 - ▶ Fordybelse: et selvfortabende engagement i læsning, skrivning mv, som ikke har noget andet formål (såsom eksamen) *end at nære ens egen undren, ens interesse.*
 - ▶ Selvstændighed og kritisk stillingtagen: vanskeligere end at have en holdning.
 - ▶ Faglig udvikling, faglig dygtighed (≈ videnskabelig ‘excellence’, AAUs Værdigrundlag).
- ▶ Universitets idé: ‘Kooperativ sandhedssøgning’ (Habermas, 2007).

Psykolog- og professionsfaglige dannelsesidealer

(eksempler)

- ▶ Parathed til at udvikle egne grundforståelser; at være undervejs (Bion, 1962).
 - ▶ Følelser og tænkning hænger uløseligt sammen.
 - ▶ Det kræver et følelsesmæssigt arbejde (udholde frustration, fordøje) at revidere eksisterende forforståelser, mod mere nuancerede forståelser. Hver gang.
- ▶ At rumme svære følelser og erfaringer (Container-Contained, Bion, 1962). Det er vanskeligt både at rumme klientens svære følelser og egne følelser, *og* at tænke om dem mens det sker.
 - ▶ En dobbeltopgave. Forudsætter et 'modningsarbejde':
 - ▶ Arbejde med egne svære følelser og erfaringer (emotionelt plan),
 - ▶ Øvelse i at italesætte egne svære erfaringer over for andre, og i at fortolke dem (teoretisk plan).
- ▶ At studerende tilegner sig både en videnskabelig habitus *og* en psykologisk-forstående habitus, og kombinerer dem til en personlig helhed (Feilberg, 2014).
 - ▶ *Habitus*: et kropsligt og *vanemæssigt beredskab* til at se, tænke og handle på måder, som er karakteristisk for et medlem af en profession.

En dannet psykologisk og videnskabelig habitus

1) Psykologisk habitus

- A) *Sans for* fænomenet som levet via egen livsverden, livshistorie.
- B) *Umiddelbar forståelse* for den andens oplevelse.

2) Videnskabelig habitus

- Analyse og *forklaring* af sagen ved objektivering, vha. teori og metode (HUM, NAT, SAMF).
- Almenpsykologisk viden.
- Systematik, selvrefleksion, selvforståelse.

3) En dannet psykologisk og videnskabelig habitus

- En balanceret kombination af 'begge ben', ud fra hver studerendes ens egen stil/profil.
- En reflekteret menneskeforståelse, opbygget ved selvstændig stillingtagen
- Selvrefleksion mht. anvendelsen af viden i praksis over for andre

Gruppediskussion af dannelsesfortællinger

▶ Case og arbejdsspørgsmål:

- ▶ Casen er et oplæg til refleksion og diskussion. Giv dit bidrag ved plenumdiskussionen.
- ▶ Gå efter spørgsmål af personlig interesse og med 'strøm på'.
 - ▶ **Dannelsesdialogen: hvad tænker og forstår andre? Hvad tænker jeg?**
- ▶ Fordel taletiden jævnt mellem alle gruppens medlemmer.
- ▶ **Ta' fat i underviser ved spørgsmål.**

Program

- ▶ Gruppearbejde omkring case 1 (Anna). Ca. 25 min.
- ▶ Pause.
- ▶ Gruppearbejde case 2 (Sanne). Ca. 10 min.
- ▶ Plenumopsamling **Kl. _____**

Nogle spørgsmål?

Plenumopsamling

▶ Anna casen:

- ▶ Vækker dele af casen genkendelse?
- ▶ Gennemgår Anna en dannelsesproces?
- ▶ Hvilke idealer fremhæver Anna for det at studere på universitet? Og for den praktiserende psykolog?
 - ▶ Hvilke fremhæver I?

▶ Sanne casen:

- ▶ Vækker dele af casen genkendelse?
- ▶ Hvad kan du selv gøre, og hvordan kan du støtte andre, når de kommer på dybt vand pga. studieforløbet?
Relationelt? Inden for projektgruppen? Kollektivt inden for årgangen?
- ▶ Hvad kan du selv gøre for at bidrage til at skabe balance mellem det akademiske studie, og psykologi som et fag der handler om mennesker?

Caspers opfordringer og forslag

1

Feilberg (2014, 2015): studerende kan fremme deres uddannelsesudbytte ved:

- ▶ at forfølge egne interesser og undren i fx projektarbejdet, opgaver mv.
- ▶ aktivt at sætte egen eksistens *på* spil.
 - ▶ Kræver ekstra metodologisk refleksion, og at vejleder er med på det (Feilberg, 2015).
- ▶ Det interessante emne hos den enkelte udvikles ofte:
 - ▶ I samspil med andre studerende (fælles tredje sag).
 - ▶ Ved opkvalificering via teori, empiri og vejledning.
 - ▶ Ved at blive relateret til faget og en bredere samfundskontekst.

Kollektive støtteprocesser:

- ▶ Projektgruppen: man er i samme båd og kan støtte hinanden.
- ▶ Som årgang: I er fælles om at:
 - Ville blive dygtige psykologer (med egen stil/profil)
 - At opleve frustration, uoverskuelighed, usikkerhed, ikke-at-vide

Caspers opfordringer og forslag

2

Hvad kan du selv gøre for at bidrage til at skabe balance mellem det akademiske studie, og psykologi som et fag der handler om mennesker? (Sanne, spg. 3)

▶ Gå frem af to spor, samtidigt:

- fokus på studiet (videnskabelig habitus) og

- fordybe sig i det som opleves som meningsfuldt (psykologisk habitus):

1. Brug livsverden (alt hvad du kender til, egen og andres erfaringer), som en 'case', hvor teorierne kan *anvendes* på.

▶ A) Etik (psykologisk mer-viden), Selvrefleksion.

B) Forskelle og ligheder mellem egne og andres erfaringer (kulturelt, historisk).

2. TV dokumentarer, film, artikler, skønlitteratur: Fx *Mors lille dreng*

3. Frivilligt arbejde, studenterjobs mv. som giver én noget (se fx frivillighuset.dk).

▶ Ikke en opfordring til et CV-ræs. Det handler om oplevet mening. (evt. af senere relevans).

▶ Ved at gå frem af de to spor understøttes foreningen af disse to sider i en samlet habitus; det bliver en vane at tænke psykologisk om virkelige problemstillinger.

Referenceliste

- ▶ Bion, W. R. (1962). *Learning from experience*. London: Heinemann.
- ▶ Feilberg, C. (2014), *Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende*. Academic Books. Download på www.livsverden.dk/feilberg
- ▶ Feilberg, C. (2015). Selvrefleksion som uddannelsesgreb - en kritisk diskussion. *Nordiske Udkast*, (2), 42- 78.
- ▶ Gadamer, H. G. (2007). *Sandhed og metode. Grundtræk af en filosofisk hermeneutik*. 2. Ed. Academica.
- ▶ Gustavsson, B. (1998). *Dannelse i vor tid. Om dannelsens muligheder og vilkår i det moderne samfund*. Aarhus: Klim.
- ▶ Habermas, J. (2007). Universitets ide - læreprocesser. In: J. E. Kristensen, K. Elstrøm, J. V. Nielsen, M. Pedersen, B. J. Sørensen & H. Sørensen (eds.). *Ideer om et universitet*, s. 195-216. Aarhus Universitetsforlag.
- ▶ Viden for verden. Aalborg Universitets strategi 2016-2021. Link: www.strategi.aau.dk
- ▶ Aalborg Universitets Værdigrundlag. Link: www.aau.dk/om-aau/lov-om-gennemsigthed/vaerdigrundlag-paedagogisk-udgangspunkt/aau-vaerdigrundlag/